

Bijdrage lid Depla (PvdA) aan Begroting Wonen en Wijken, Eerste Termijn

Gesproken woord geldt!

Voorzitter

De Minister is nu een jaar minister. Dat is ons goed bevallen;

Allereerst omdat er een goed crisispakket ligt. Van de 7 miljard extra investeringen gaat ruim 1.7 miljard naar de bouw. Dat is goed voor behoud van banen, voor energiebesparing en daarmee voor het milieu en voor de portemonnee van de bewoners.

Er zijn maatregelen getroffen om huizenbezitters te helpen die hun woning niet kunnen verkopen of vanwege verlies van hun baan de hypotheek niet meer kunnen betalen. Waar blijft het overzicht van de toezeggingen van de banken?

Daarnaast wordt er, ondanks de financiële tegenvallers van zo'n 60 miljoen, niet bezuinigd op de huurtoeslag waarmee de meest kwetsbaren in de samenleving worden ontzien. Dit in contrast met de tegenbegroting van de VVD en van D66 die juist op huurtoeslag wilden bezuinigen!

De minister kijkt niet weg maar grijpt in bij corporaties die wanbeheer voeren of fraude plegen. De minister voert niet alleen incidentenpolitiek maar hij neemt ook structurele maatregelen. Het door de minister opgerichte integriteitsmeldpunt heeft al 140 meldingen ontvangen. Ook volgt op korte termijn wetgeving waarmee corporaties die het goed doen de waardering krijgen die ze verdienen en corporaties die onvoldoende presteren beter aangesproken kunnen worden door bewoners en gemeenten, en in uiterste geval door de minister. De PvdA wil van de Minister weten of het wetsvoorstel al naar de Raad v State is gestuurd.

De minister heeft overeenstemming bereikt met de EU waarmee onze corporatiesector alle mensen mag huisvesten die zich om sociale of financiële redenen niet op de vrije markt kunnen redden. Dat de corporaties anders dan in de landen om ons heen (en als D66, VVD en PVV hun zin zouden krijgen) meer kan zijn dan armenzorg: onmisbaar bij het leefbaar houden van buurten en het bestrijden van segregatie.

De minister is er in geslaagd om op verzoek van PvdA en CDA, de problemen van gebieden waar de bevolking gaat krimpen onomkeerbaar op de Haagse agenda te zetten maar heeft tegelijkertijd oog voor steden die nog groeien. Met name in de noordvleugel van de Randstad groeit de bevolking met ruim 1 miljoen mensen. Nog bovenop de bestaande lange wachtlijsten voor een betaalbare woning. Naast woningen vraagt dit ook een visie op de groei van de stad. De stad is nog altijd de emancipatiemachine bij uitstek. En om erkenning van het gegeven dat de bevolking groeit daar waar het werk is. Wanneer krijgen we uitwerking van de afspraak in het crisisakkoord dat financiering van stedenbeleid voor langere termijn geregeld gaat worden?

De huurstijgingen zijn tijdens deze kabinetsperiode historisch laag. Dat scheelt 3 miljoen hurende huishoudens aan het einde van deze periode zo'n 50 tot 60 euro per maand.

Alle voorwaarden zijn geschapen (aanpassing puntenstelsel, subsidies) om energiebesparing van woningen op grote schaal te laten plaatsvinden. Goed voor milieu en goed voor de woonlasten. Immers energiekosten vormen een steeds groter deel van de woonlasten.

Bewoners in de veertig wijken zijn positiever over hun toekomst gaan denken, het is er veiliger en beter leefbaar. Corporaties leveren meer inspanningen om ongestoord woongenot veilig te stellen en samen met bewoners en gemeenten problemen achter de voordeur op te lossen. Het is goed dat de Minister dit uitrolt naar meer wijken.

2. Meevaller huurtoeslag

Voorzitter, Na verschijning van de begroting is duidelijk geworden (brief 30/9) dat de uitgaven van de huurtoeslag structureel zijn overschat (87 miljoen). De PvdA stelt voor dit geld te aan te wenden voor het terugdringen van de armoedeval en vereenvoudiging van de uitvoering. Graag reactie van de Minister. De PvdA overweegt hiervoor bij de najaarsnota een amendement in te dienen.

3. Woningmarkt en heroverwegingsoperatie

Voorzitter,

Er moet iets op de woningmarkt gebeuren. Ten eerste zijn er lange wachtlijsten voor een betaalbare huurwoning. Voor deze groep mensen is een koopwoning onbetaalbaar. Ten tweede hebben Nederlandse woningbezitters door de manier waarop we de hypotheekrenteaftrek hebben vormgegeven erg veel schulden. We misstaan niet tussen IJsland en de VS. Dat brengt risico's met zich mee. Bij dalende huizenprijzen blijven mensen met enorme schulden zitten. En het destabiliseert de woningmarkt. In economisch gunstige tijden bevordert het oververhitting van de markt waardoor starters geen kans maken. In economisch slechtere tijden vergroot het juist een scherpere terugval van de huizenprijzen. En dan hebben we het nog niet gehad over het feit dat 83% van het fiscaal voordeel van de aftrek terechtkomt bij 30% van de rijkste huishoudens. De fiscale voordelen hebben veel huizenkopers in de armen van verzekeraars en banken gedreven die ze allerlei, veel te dure, aan de woning gekoppelde, verzekeringen en woekerpolissen hebben verkocht.

Voldoende redenen om het hele overheidsbeleid voor de woningmarkt te heroverwegen zoals op Prinsjesdag aangekondigd.

Voor wat de PvdA betreft gelden geen taboes, maar ook geen tunneldenken. We moeten leren van de niet uitgekomen, beloofde, zegeningen van meer marktwerking in andere sectoren. Veel te snel wordt geroepen dat liberalisering van de huren dé manier is om de woningmarkt beter te laten functioneren. Liberalisering kent echter grote nadelen, ook voor de overheidsfinanciën. Het rapport van de PvdA uit 2005 en het VROM-raad advies uit 2006 laten zien dat er andere en betere maatregelen nodig zijn.

Voorzitter, de PvdA hanteert de volgende uitgangspunten bij de hervorming van de woningmarkt:

I. Iedereen moet betaalbaar kunnen wonen. De vrije markt maakt dat niet mogelijk. Volgens het CPB zou volledige liberalisatie leiden tot verdubbeling van de huurprijzen in Nederland. Bovendien lost vrije markt problemen van segregatie niet op. Een vrije huurmarkt zal ook de arbeidsmarkt verstoren. Mensen met lagere inkomens kunnen een huis vinden in Delfzijl maar

kunnen alleen een baan vinden in de Randstad. Daarom is en blijft overheidsturing noodzakelijk!

II. De PvdA staat voor eerlijk delen; solidariteit tussen inkomens. Daarom willen we een meer eerlijke inkomensondersteuning van koop en huur dan nu het geval is. Als je minder verdient krijg je meer ondersteuning: zowel bij kopen als bij huren.

En: hypotheekrenteaftrek is niet bedoeld om beleggen te subsidiëren.

III. De inkomensondersteuning van zowel kopen als huur moeten we zo vorm geven dat het minder dan nu de consumptie opdrijft. Zodat mensen niet meer afhankelijk worden van subsidies en de onrendabele toppen van corporaties voor nieuwbouw niet steeds hoger.

IV. Omdat de woningmarkt regionaal zo verschillend is willen we het huurbeleid regionaliseren. Bijvoorbeeld door geen maximale jaarlijkse huurwoning per woning vast te leggen maar wel de maximale gemiddelde huurverhoging van een corporatie vast te leggen (huursommaximalisering). Of door regionale afspraken tussen verhuurders, huurders en gemeenten.

V. We willen beheerste woonlastenontwikkeling. Daarom moet er een aan de inflatie gekoppeld huurbeleid blijven. (NB: liberaliseren van de huren levert geen bijdrage aan sanering overheidstekort). Hogere huren maakt meer mensen afhankelijk van huurtoeslag. Bovendien komen de inkomsten van hogere huren terecht in de zakken van verhuurders terwijl de schatkist opdraait voor de hogere huurtoeslagen. De heroverweging moet leiden tot lagere en niet tot hogere overheidsuitgave.

VI. Een steeds groter deel van de woonlasten vormt de energierekening. Huurbeleid moet energiebesparing stimuleren.

VII. Hypotheekrenteaftrek moet eerlijker en goedkoper. De opbrengst hiervan is nodig voor herstel van overheidsfinanciën maar ook als dekking voor het afschaffen van de overdrachtsbelasting.

VIII. De PvdA wil gemengde wijken (vanwege keuzevrijheid en integratie). We zullen dus voorstellen tot herziening van de woningmarkt onder meer toetsen op basis van de effecten op segregatie". Scheefwonen is geen probleem maar laat zien dat mensen een stapje omhoog op de maatschappelijke ladder zetten. Ziet de Minister dat ook zo?

IX. Aanpassingen op de woningmarkt moeten altijd geleidelijk. Aanpassing van huurbeleid en hypotheekrenteaftrek moeten echter samen oplopen. Het mag de markt niet verstoren en mensen niet in de problemen brengen.[VII. Inkomenspolitiek privatiseren we niet maar is een zaak van de rijksoverheid.]

VIII. Corporaties zijn sociale instellingen. Dus geen commerciële activiteiten maar ook in de toekomst brede taak op gebied van wonen en wijken.

De PvdA wil dat bij de heroverweging ook gekeken wordt of de wet bevordering eigen woningbezit toch onderdeel moet blijven van het overheidsbeleid. Graag een toezegging. [De PvdA zou het goed vinden als corporaties en de woonbond samen met een plan zouden komen voor een beter huurbeleid.]

3. Wijkaanpak: bewoners en werk centraal

Voorzitter

Uit de onderzoeksrapporten en cijfers die we vorige week gekregen hebben blijkt dat de wijkaanpak werkt. De bewoners vinden hun buurt leefbaarder en het gaat met de veiligheid beter. Een ander mooi voorbeeld is de afname van het aantal huisuitzettingen omdat corporaties eerder achter de voordeur gaan kijken. Niet pas gaan kijken als de schulden torenhoog zijn. Mensen begeleiden naar werk en voorkomen dat schulden ontstaan. Het aantal mensen zonder baan is tot vorige zomer harder afgenomen dan in de rest van Nederland. Door de crisis komt dit succes onder druk. Welke acties gaat u ondernemen om met name jeugdwerkloosheid in deze buurten te bestrijden?

De komende tijd moeten we nog scherper op de centen letten en dus alleen die dingen doen die werken. Heeft u de toegezegde bijeenkomst met de wetenschappers die verschillend oordelen over wat effectief is al georganiseerd? Bewoners hebben er recht op dat de wijkaanpak doorgaat. Zijn de 250 extra wijkverpleegkundige er al?

De kern is: buurten voor bewoners. De wijkaanpak heeft alleen kans van slagen als we de bewoners in positie brengen. Het landelijk steunpunt aandachtswijken speelt daarbij een belangrijke rol. Bent u bereid de subsidie voor het LSA niet voor 2 maar voor 4 jaar toe te zeggen?

4. Woningmarktbeleid in krimpgebieden

[In verband met de tijd staccato: in krimpgebieden is een herverkavelingsinstrument nodig om verpaupering van gemengd bezit (koop en huur) te voorkomen (gemengd bezit). Bent u dat met ons eens? En is de Minister bereid corporaties aan te pakken die slecht bezit verkopen, zoals bv in Ganzendijk?. Hoe staat het met de 12 miljoen die Van Bochove en ik hebben vrijgemaakt bij de vorige begroting voor Parkstad? [En bent u bereid Groningsexperimenten in kabinetsnota over krimp op te nemen.]]

Voorzitter

Tot slot. Wij willen dat u een topteam voor het stimuleren van particulier opdrachtgeverschap installeert! De gemeente Almere heeft daar goed voorstel voor gedaan. Wij willen graag toezegging anders overwegen we een motie. Daarnaast sluit ik me aan bij opmerkingen van het CDA over de toekomst van de SEV.